

Men restriktionerna hade ingen vän i Burke, som heller inte blev omvald. Lika enkelt skulle det ha varit att följa partivännerna och välkomna den franska revolutionens första reformer — hade Burke inte alltid bekämpat det engelska hovets maktaspirationer? Nej, Burke följer sin övertygelse till priset av tilltagande politisk isolering och en personlig brytning med partiledaren Fox. Den pragmatiska politikern var i högsta grad de fasta principernas man.

Stanley Ayling är inte den som förskönar. Politikern Burke var inte den som bröt med sin samtids vanor att måna om

relationer och släktingar genom politiska förbindelser. Hans förmåga att bedöma medmänniskor var då och då betänklig, i synnerhet när det gällde närstående. Burke var inte någon resultatpolitiker. Hans tankevärld var här och var starkt tidsbunden. Men det innebär inte att Aylings Burkeporträtt skulle visa en osympatisk människa eller en förlegad tänkare. Vad det visar är att den som i dag vill arbeta i Burkes anda måste göra något mer än att imitera honom. Konservatismen är kanske den politiska tankeriktning som mest betonar det politiska nyskapandet.

MARGARETHA AF UGGLAS:

Gorbachev's struggle for economic reforms

Anders Åslunds bok, "Gorbachev's struggle for economic reforms", utkommen i juni, har redan recenserats i så ansedda tidningar som *The Economist* och *Financial Times*, vilket säger något om den internationella ställning som den unge svenske Sovjetforskaren redan hunnit skaffa sig. Den nyutnämnde chefen för Östekonomiska institutet vid Handelshögskolan i Stockholm Anders Åslund vann uppmärksamhet på den internationella arenan härom året då hans väldokumenterade påståenden om att den amerikanska underrättelsetjänsten (CIA) överskattade storleken på Sovjetunionens ekonomi förorsakade en debatt i den amerikanska kongressen.

Anders Åslund: **Gorbachev's struggle for economic reforms.** Pinter Publishers, London 1989

I sin nya bok ger Anders Åslund återigen prov på att han besitter en osedvanlig förmåga att med hjälp av öppna källor, dvs olika sovjetiska publikationer kompletterade med personliga samtal med sovjetiska experter och byråkrater, pussla ihop en bild av vad som verkligen händer och sker när orden perestrojka och glasnost skall fyllas med innehåll.

Anders Åslunds bok är inte bara en redogörelse för vad som skett och inte skett på det ekonomiska området sedan Gorbatsjovs makttillträde. Lika viktig och minst

lika intressant är hans redogörelse för hur beslutsprocessen går till i den inre maktcirkeln i Kreml, dvs i politbyrån. Åslund ger en underhållande personbeskrivning av medlemmarna i politbyrån och framträder bilden av ett kollektivt ledarskap där det är minst av allt lätt för Gorbatsjov att få igenom sina reformer.

Till de många intressanta inblickarna i det sovjetiska plansystemets irrgångar hör den åtminstone för denna recensent nya upptäckten att detta system sedan länge varit föremål för ett ivrigt experimenterande från de styrandes sida. Det är således inte så att systemet som en monolitisk koloss fått marschera fram mot sina kända misslyckanden utan ideligen har det ryckts i tömmarna, getts nya order, beordrats nya reformer. Det är värt att hålla i minnet när vi nu bevittnar Gorbatsjovs försök till reformer. Säkert är det många i den sovjetiska apparaten som tycker sig ha varit med om detta förut även om det nu förhoppningsvis skall handla om något verkligt nytt: att försöka marknadsanpassa plansystemet.

Hur svår vägen till reform kan vara ger Åslund ett beklämmande exempel på när han berättar om "kampanjen mot de oförtjänade inkomsterna" sanktionerad av kommunistpartiets centralkommitté. Lättnaderna i regelverket runt privat småföretagsamhet ledde till en uppblomstring av bland annat den privata torghandeln. Många flitiga händer gjorde sig goda förtjänster och avundsjukan växte. Åslund

konstaterar torrt att kampanjen mot de oförtjänade inkomsterna som drogs igång 1986–87 var en stalinistisk kampanj med polisgripanden och rättsövergrepp. Växthus och annan egendom förstördes. I Leningrad förbjöds all blomsterförsäljning på stadens gator.

Åslunds bok täcker inte vårens och sommarens mycket intressanta politiska händelseutveckling i Sovjetunionen med valen till Folkkongressen, valet av Gorbatsjov till Sovjets president osv. Möjligen skulle utvecklingen så här långt kunna sägas svara mot Åslunds scenario nr 1 där han förutspår att den ekonomiska reformprocessen trappas upp samtidigt som en politisk igångsätts. Hans övriga två scenarion är mindre optimistiska: det ena är att reaktionärerna med Ligatjov i spetsen tar över och det andra att landet återfaller i en brezjnevitisk stagnation.

De tre framtidsscenarioer som får avsluta boken visar hur svårt det är även för en Sovjetkännare att förutse utvecklingen. Att Anders Åslund besitter en viss förmåga även i detta hänseende vet de av SvT:s läsare som för dryga halvåret sedan läste en artikel av honom i denna tidskrift där han förutsåg omfattande strejker bland de sovjetiska arbetarna.

SvT ser fram emot nästa Sovjetanalys av Anders Åslund och anbefaller till dess "Gorbachev's struggle for economic reforms" till läsning.